

مولفه های اجتماعی شدن کودکان از طریق انیمیشن های هالیوودی (دوبله فارسی) در قالب تحلیل انتقادی گفتمان

پردیس رستمیان^۱

^۱ دانشجوی دکتری مبانی تعلیم و تربیت دانشگاه شیراز

چکیده

هدف از پژوهش حاضر کشف ارتباط بین دیدگاه های فکری-اجتماعی (ایدئولوژیک) و مولفه های اجتماعی شدن (ارزش ها، هنجارها و نقش ها) غرب با ساختارهای گفتمان مدار در انیمیشن های هالیوودی است. به این منظور تحقیق حاضر با رویکرد کیفی و روش تحلیل انتقادی گفتمان و با استفاده از الگوی پدام (روش عملیاتی فرکلاف) صورت گرفته است. در بخش کتابخانه ای نیز اسناد مورد مطالعه، با استفاده از قاعده حداکثر تنوع و رعایت اصل اشباع نظری در انتخاب نمونه، به صورت هدفمند انتخاب شده اند. رویکرد تجزیه و تحلیل داده نیز توصیفی-تفسیری است. به این منظور تعداد ۳ انیمیشن تولیدی شرکت های هالیوودی: والت دیزنی، دریم ورکس و پیکسار تولید سال ۲۰۱۳ به صورت هدفمند انتخاب و مورد تحلیل قرار گرفتند. یافته ها حاکی از آن است که وابستگی ارزش ها و هنجارها و نقش ها در انیمیشن ها به گونه ای است که کاملاً مطابق با ویژگی های فرهنگی و پیشینه تاریخی و فلسفی جامعه غرب طراحی شده است و غالب محورهای مولفه های اجتماعی آن عبارتند بودند از: رقص و موسیقی، شراب و مد، قانون مداری و رهبری و توجه به حیوانات. محتوای انیمیشن ها به صورت پنهان تبلیغ کننده فلسفه اگزیستانسیالیسم، ماتریالیسم و بی دینی است. فمینیسم و داروینسیم و اسطوره گرایی و یهودی گرایی نیز در انیمیشن ها به صورت پنهان نهادینه شده بود. درک نقش جنسیتی و نقش های خانوادگی، مبحث انتخاب شغل و برخی معلومات عمومی، در انیمیشن ها (به عنوان مولفه های اجتماعی شدن) بیشتر مورد توجه قرار گرفته بود.

واژه های کلیدی: مولفه های اجتماعی شدن، انیمیشن، انیمیشن های هالیوودی، تحلیل گفتمان

۱-مقدمه

رسانه ها به طور متناوب تصاویر و الگوهای رفتاری درباره ی زندگی را به مخاطبان عرضه می کنند (مهدی زاده، ۱۳۸۹: ۸۳). تلویزیون به عنوان یکی از وسایل ارتباط جمعی با القای این احساس که آن چه انتقال می دهد بازتاب راستین جامعه است، از یک سو می تواند ارزش ها و هنجارهای اجتماعی را تقویت کند و از سوی دیگر قادر به مخدوش نمودن آن ها است (ژان کازنو^۱ به نقل از بهمنی (۱۳۸۶: ۱۴۲)). ویلبر شرام^۲ در کتاب «تلویزیون و کودکان» معتقد است که: «تلویزیون است که بیش از هر رسانه دیگری مجموعه ای عمومی از اطلاعات را برای دوران نخست اجتماعی شدن نوجوان مهیا می کند (شرام، ۱۳۷۷: ۴۵) از نظر کامستاک^۳ و به نقل از حسنی مقدم (۱۳۷۶: ۱۷)، تلویزیون می تواند روی برخی از نهادها تأثیر بگذارد، این نهادها عبارتند از زندگی خانوادگی و اجتماعی شدن اطفال، دین، تقویت هنجارها و قوانین، امنیت عمومی و سیاست.

اجتماعی شدن مفهومی است که به توصیف و تبیین چگونگی رفتارهایی می پردازد که فرد را قادر می سازد تا با فرهنگ جامعه خویش سازش یابد (دادستان، ۱۳۸۶: ۱۷۹). مولفه های اجتماعی شدن (ارزش ها، هنجارها، نقش ها و...) در انیمیشن ها خواه به صورت آگاهانه و یا غیر آگاهانه از طریق ساز و کارهایی ارائه می شوند، حال اگر مولفه های اجتماعی شدن یا به صورت تبعیض آمیز و یا با نقصان ارائه شود و مخالف با هنجارهای مورد پذیرش جامعه باشد، این موضوع می تواند تأثیر مستقیم بر کودک داشته باشد (به نقل از شاه سنی، ۱۳۸۶: ۵). روشن نمودن شیوه های تأثیر گذاری انیمیشن ها نکته مهمی است از آن جهت که «در نظام اسلامی کوشش در جهت تشخیص و شناسایی نیازهای جامعه در همه زمینه ها و کسب دانش و آگاهی های لازم و انجام دیگر مقدمات به منظور رفع این نیازها، امری است که از آن به عنوان "تکلیف شرعی" یاد می کنند» (مزیدی، ۱۳۸۸: ۳۴). این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که تفاوت در دیدگاه ها و ارائه خدمات متفاوت، در نهایت منجر به از خود بیگانگی و سردرگمی افراد جامعه خواهد شد. در این خصوص پژوهش های متعددی در زمینه تأثیر رسانه بر کودک انجام شده است. نیک بخش (۱۳۸۴) در پژوهش خود به بررسی میزان تأثیر تلویزیون بر رفتار خشونت آمیز در میان دانش آموزان مناطق ۲ و ۱۵ شهر تهران پرداخته، مریم حسینی انجدانی (۱۳۸۷) در مقاله ای به بررسی تأثیر تماشای کارتون های خشونت آمیز بر میزان پرخاشگری جوانان پرداخته است. سایر پژوهش ها عبارتند از صمدی و رضوی طوسی (۱۳۹۱)، محمد روزی طلب (۱۳۹۱)، عبدالملکی و ساروخانی (۱۳۹۵)، پاپاس^۴ (۲۰۱۳)، گونزالس و پیرسون^۵ (۲۰۱۰)، گونزالس (۲۰۰۹).

از سوی دیگر تحلیل انتقادی گفتمان که در این در پی یافتن شیوه های است که سازو کارهای تأثیر گذاری را آشکار نماید، همان گونه که فرکلاف (به نقل از شاه سنی، ۱۳۸۶: ۵) معتقد است: «تحلیل انتقادی گفتمان در پی نمایاندن ارتباط میان زبان، قدرت و ایدئولوژی است که برای این منظور به کشف ساختار ها و یا مولفه های گفتمان مدار می پردازد که از طریق آن ها اعمال قدرت و بیان ایدئولوژی به گونه ای نهفته در زبان صورت می گیرد.» در واقع بکارگیری سازو کار مناسب بین پیام نهفته در متن بر پایه دیدگاه اجتماعی خاصی سازمان یافته و با نحوه بیان ارتباط برقرار می کند و توجه لازم درباره شکل گیری پیام نهفته را فراهم می سازد (یارمحمدی، ۱۳۸۰: ۱۰۵). در زمینه تحلیل گفتمان انتقادی متون و تولیدات رسانه ای پژوهش های متعددی انجام شده است، از جمله آقا گل زاده (۱۳۸۱)، سلطانی (۱۳۸۳)، یارمحمدی و سیف (۱۳۸۳)، دعاگویان (۱۳۸۷)، قجری (۱۳۹۲)، فرقانی و اکبر زاده جهرمی (۱۳۹۰)، دانیالی (۱۳۹۵)، آذری (۱۳۹۵)، بهمنی (۱۳۹۴).

^۱ Jean Cazeneuve^۲ Wilber Schramm^۳ Comstock^۴ Pappas^۵ Gonzalez & Pearson

هاشمی (۱۳۹۳)، امیرشجاعی (۱۳۹۱)، رضایی (۱۳۹۱)، فراهانی منش (۱۳۹۰)، خالدی (۱۳۹۱)، لویز (۲۰۱۵)، اُویدو (۲۰۱۳) و ریچاردس (۲۰۱۲).^۸

کارتون یا همان انیمیشن به عنوان یک هنر توانسته چه از نظر شکل ظاهری و چه ارتباطی با کودک ارتباط برقرار کند. آن چه مهم است این است که سازندگان فیلم ها و انیمیشن های تلویزیونی چه اهدافی را دنبال می کنند و کودک چه موضوعاتی را از این انیمیشن ها آموزش می بیند.

در این پژوهش ما به دنبال آنیم که بدانیم که آیا مبانی فکری - اجتماعی (ایدئولوژیک) انیمیشن های تولید هالیوود که در فرایند اجتماعی شدن کودکان موثرند در تولید این انیمیشن ها دخیل بوده اند؟ اهداف اصلی سازندگان این انیمیشن ها چه بوده است و آیا روابط قدرت نیز در تولید این انیمیشن ها نقشی دارند؟ این قدرت تا چه حد در ساخت این انیمیشن ها سهم دارد؟ چه روابطی معلوم و چه روابطی مجهول باقی مانده و افکار کودک به چه سمتی سوق داده می شود؟ پاسخ به این سوالات در قالب تحلیل گفتمان انتقادی انیمیشن ها موضوعی است که در این پژوهش به دنبال آن هستیم.

۲- چارچوب نظری و مفهومی پژوهش

۲-۱- نظریه یادگیری اجتماعی^۹

از دیدگاه نظریه «یادگیری اجتماعی»، پدیده های اجتماعی به طور عمده ناشی از تجاربی هستند که بر پایه یادگیری نیابتی و با مشاهده رفتار دیگران و پیامدهای آن شکل می گیرند. توانایی آدمی برای یادگیری از طریق مشاهده، او را قادر می سازد تا الگوهای کلی رفتار را کسب نماید. (ساعتچی، ۱۳۷۷: ۹۹). تأثیر یک رفتار خاص از طریق مشاهده، منجر به جذب یک رفتار مشابه در بیننده می شود. در این مدل فرض بر این است که برخورد و مواجهه مداوم با یک رفتار، حتی اگر نتیجه آن منفی باشد، تأثیر زیادی بر مخاطب جهت ابراز همان رفتار دارد. (اکنر، ۱۳۹۱)

رسانه ها با انتقال و انتشار ارزش ها و هنجارهای جدید، ارزش های جا افتاده ی قدیمی و مورد نظر والدین و معلمان را به چالش می کشند. به همین خاطر، مک کوایل به نقل از (مهدی زاده، ۱۳۸۹) کارکرد اجتماعی کردن رسانه ها را دارای دو جنبه می داند: از یک طرف، رسانه ها دیگر عوامل اجتماعی شدن را حفظ و تقویت می کنند و از سوی دیگر، تهدیدی بالقوه برای مجموعه ی ارزش های مورد نظر والدین، مربیان و دیگر عوامل کنترل اجتماعی هستند (اکنر، ۱۳۹۱).

اجتماعی شدن فرد را به آموختن ارزش ها، هنجارها، زبان ها، مهارت ها، الگوهای فکری و عملی و عقایدی که برای زندگی اجتماعی ضروری هستند، قادر می سازد. اجتماعی شدن همچنین امکان بازسازی جامعه را از طریق سازو کارهای درونی فراهم می کند و بدین وسیله به صورت استمرار از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. (رابرتسون، ۱۳۹۱: ۱۱۳)

اجتماعی شدن نوعی فرایند کنش متقابل اجتماعی است که در خلال آن فرد هنجارها، ارزش ها و دیگر عناصر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی موجود در گروه یا محیط پیرامون خود را فرا گرفته، درونی کرده و آن را با شخصیت خود یگانه می سازد. (سلیمی و داوری، ۱۳۸۳: ۱۴۴). هدف از اجتماعی شدن این است که انسان از بدو تولدش چگونه خود را با جامعه و فرهنگ آن انطباق دهد از این طریق افراد شیوه های زندگی در اجتماع خود را یاد می گیرند، شخصیتی کسب می کنند و آمادگی ورود به جامعه به عنوان یک عضو از جامعه را می آموزند و خودشان را با سیستم درون جامعه انطباق می دهند (محسنی، ۱۳۹۱: ۸۷).

تحقیقات فراوانی انجام شده است که تأثیر برنامه های رسانه ای را بر نگرش های کودکان و بزرگسالان تحلیل کرده اند. اگر چه هنوز بیشتر این تحقیقات از نظر استنباط قطعی نیستند، اما نمی توان انکار کرد که رسانه های جمعی انواع گوناگونی از

^۶ Lopez

^۷ Oviedo

^۸ Richards

^۹ Social Learning Theory (SLT)

اطلاعات و محتوا (به ویژه هنجارها و ارزش ها) را انتقال می دهند. (گیدنز، ۱۳۹۴: ۸۸) یکی از کارکردهای رسانه، انتقال فرهنگ، افزایش انسجام اجتماعی و تعمیق تجربه‌ی مشترک، کاستن از ناهنجاری‌های اجتماعی و احساس از خود بیگانگی، استمرار اجتماعی شدن پیش و پس از آموزش رسمی و کمک به یک‌دست سازی و انسجام است (سورین و تانکارد، ۱۳۸۱: ۴۵۲).

۲-۲- تحلیل انتقادی گفتمان

رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی نشان می دهد که چگونه کارکردهای زبان شناسانه گفتمانی، به ساختارهای وسیع تر اجتماعی-سیاسی قدرت و حاکمیت مرتبط هستند. وندایک (۱۹۹۳: ۲۴۹) از تحلیل گفتمان انتقادی، به عنوان توجه به نقش گفتمان در بازتولید و چالش سلطه یاد می کند و فرکلاف (۱۹۹۵: ۱۳۲) معتقد است، تحلیل گفتمان انتقادی قصد دارد که با روشی نظام مند به کاوش روابط نامعلوم بین (الف) متون وقایع ورخدادها و اعمال گفتمانی (ب) ساختارها، روابط فرایندهای اجتماعی و فرهنگی در سطح گسترده تر بپردازد. این کار به منظور آن است که چگونه چنین اعمال و حوادث و متونی با روش ایدئولوژیک توسط روابط بین قدرت و دسترسی به قدرت شکل گرفته است. از نظر تحلیل گران گفتمان انتقادی، کلیه متون دارای بار ایدئولوژیکی هستند (آقاگل زاده، ۱۳۸۵: ۱۲۳).

توجه عمده تحلیل گفتمان انتقادی به قدرت و به خصوص قدرت باز تولید شده ی نهادی معطوف است. هدف تحلیل گفتمان انتقادی، تحلیل روابط ساختاری سلطه، تبعیض، قدرت و منترلی است که در زبان تجلی می یابند. تحلیل گفتمان انتقادی بر این امر تأکید دارد که گفتمان، ابزاری در خدمت قدرت است که معمولاً نحوه کارکرد آن دشوار است. هدف تحلیل گفتمان انتقادی، آشکار ساختن و بر ملا نمودن این نحوه کارکرد است (Blommaert, ۲۰۰۵: ۲۴-۲۵).

تحلیل گفتمان به روش انتقادی از سه سطح تحلیل برخوردار است: سطح توصیف، که در این سطح متن براساس مشخصه های زبان شناختی اعم از آواشناسی، واج شناسی، نحو، ساخت واژه یا صرف و معنی شناسی و تا حدودی کاربرد شناسی مورد توصیف و تحلیل واقع می شوند. سپس نوبت سطح تفسیر است، که به تفسیر متن بر مبنای آنچه که در سطح توصیف بیان شده با در نظر گرفتن بافت موقعیت و مفاهیم و راهبردهای کاربرد شناسی زبان و عوامل بینامتنی می پردازد، و سطح سوم که سطح تبیین است، به توضیح چرایی تولید چنین متنی از میان امکانات مجاز موجود در آن زبان برای تولید متن در ارتباط با عوامل جامعه شناختی، تاریخی، گفتمان، ایدئولوژی و قدرت و قراردادهای و دانش فرهنگی اجتماعی می پردازد (آقا گل زاده، ۱۳۸۵: ۱۲۹ و ۱۳۸۶: ۱۹ و ۱۱۷-۱۱۹: ۲۰۰۱ Fairclough).

۳- سوالات پژوهش

- ۱- دیدگاه های فکری - اجتماعی (ایدئولوژیک) غرب در ارائه مولفه های اجتماعی شدن (ارزش ها، هنجارها و نقش ها) در انیمیشن های تولید هالیوود، چگونه ارائه می شود؟
- ۲- روابط قدرت و اهداف پنهان براساس دیدگاه های فکری - اجتماعی (ایدئولوژیک) غرب، در تولید انیمیشن های هالیوود در قالب چه محتوایی ارائه می شوند و گفتمان غالب این انیمیشن ها کدام است؟
- ۳- رویکرد غالب تولیدات انیمیشن هالیوود در اجتماعی شدن کودکان کدام است؟

۴- روش پژوهش

«تحلیل گفتمان» روشی نوین برای پژوهش در متن های ارتباطی است که در کنار دیگر روش هایی که برای شناخت پیام آفرینان، وسایل ارتباطی و مخاطبان به کار می رود، برای شناخت معنی به کار رفته در پیام های ارتباطی کاربرد یافته است.

شکل ۱- مراحل اجرای پژوهش تحلیل انتقادی گفتمان (یورگنسن و فیلیپس، ۱۳۹۳: ۱۵۳-۱۳۴)
 واحد تحلیل مورد نظر در این پژوهش ۳ انیمیشن تولیدی شرکت های هالیوودی: والت دیزنی، دریم ورکس و پیکسار تولید سال ۲۰۱۳ می باشد.

جدول ۱: فهرست انیمیشن های نمونه مورد مطالعه

ردیف	نام شرکت تولید کننده				
	والت دیزنی		پیکسار		دریم ورکس
	نام انیمیشن	سال تولید	نام انیمیشن	سال تولید	نام انیمیشن
۱	منجمد	۲۰۱۳	دانشگاه هیولاها	۲۰۱۳	غارنشینان

در پژوهش حاضر تلاش شده است با تکیه بر مطالعات مرتبط با گفتمان از روش «عملیاتی تحلیل گفتمان»^{۱۰} (پدام) که در چندین پژوهش دانشگاهی و مقاله علمی، روایی آن مورد آزمایش و تأیید قرار گرفته است، استفاده خواهد شد. روش «پدام» به صورت کلی همچون روش فرکلاف، شامل سه مرحله ی کلان «توصیف»، «تفسیر» و «تبیین» است. که این سه مرحله به پنج سطح تحلیلی «سطح-سطح»، «عمق-سطح»، «سطح-عمق»، «عمیق-عمق» و «عمیق تر» تقسیم می شوند.

در این پژوهش با توجه به توضیحات داده شده، مراحل «سطح-سطح»، «عمق-سطح» و «سطح-عمق» به ترتیب معادل گام های تحلیلی «برداشت از اصل متن»، «جهت گیری و گرایش متن» و «تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش های متن» مورد تحلیل قرار می گیرد. در مرحله «سطح-سطح» یا بالاترین لایه متن، شکل بیان یا نمود گفتمان مورد مطالعه قرار می گیرد. «عمق-سطح» عمیق ترین لایه سطحی متن است که «محتوای بیان» را رون می کند. مرحله «سطح-عمق» بالاترین سطح از عمق متن به حساب می آید. موضوعات مطرح شده در متن و دلیل انتخاب آن ها در این لایه از متن مورد بحث قرار می گیرد. اما در نهایت در عمیق ترین لایه یک متن است که می تان به ساختارهای کلان و مقاصد اصلی گوینده پی برد. محتوای گفتمان، نقش و کارکرد اجتماعی متن و نقش آن در فرهنگ و دانش اجتماعی - فرهنگی مخاطب و سرانجام ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و حتی تاریخی به کار رفته در متن همان ساختارهای کلانی هستند که عمیق ترین لایه متن یعنی «عمق-عمق» را می سازند.

بعد از بررسی داستان ها و تماشای اولیه هر کدام از آن ها مجدداً همه انیمیشن ها بازبینی شد و براساس موضوع تحلیل و مولفه های اجتماعی شدن برداشت اصلی متن در قالب دیالوگ ها و تصاویر گفتمان مدار در ستون اول جداول هر انیمیشن

^{۱۰} جهت کسب اطلاعات کامل از این روش به کتب و مقالات بشیر، حسن (۱۳۹۴، ۱۳۹۱، ۱۳۸۸ و...) مراجعه نمایند.

نوشته شد. در ستون دوم که از سطح به عمق متن هدایت شدیم، در این مرحله از معناهای تحت الفظی خارج و به معنای ضمنی اولیه دست یافتیم. این مرحله فهم تحلیلگر که در مرحله اول انتخاب متن با هدف تحلیل صورت گرفت در این مرحله نوعی گزینش معنایی ضمنی در راستای هدف تحقیق صورت گرفت. در سطح سوم تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش های متن صورت گرفت و بینامتنیت ذهنی و دیگر گرایش های موجود در متن به صورت هسو با متن اصلی با برقراری رابطه منطقی درج شد. متون گفتمانی هر یک از انیمیشن ها در قالب جداولی به صورت زیر و در سه ستون تهیه شد.

برداشت اصلی از متن (سطح-سطح)	جهت گیری و گرایش متن (سطح - عمق)	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش های متن (عمق - سطح)
------------------------------	----------------------------------	--

پس از این که این مرحله به ویژه با دقت و وسواس تحلیلگر در انتخاب متون سطح اول به پایان رسید نوبت به مرحله دوم که همان تفسیر است، رسید. در این بخش ستون سوم به عنوان منبعی برای تحلیل بینامتنی ذهنی تحلیلگر و بینامتنیت های مرتبط، به عنوان منبعی برای تولید گزاره های تازه ای از متن در نظر گرفته شد. مهم ترین بخش تحلیل در سطح سوم و سطح آخر خلاصه می شود که در واقع کشف ناگفته های متن است که برآیند آن نیز در قالب پاسخ به سوالات پژوهش ذکر خواهد شد. در جدول زیر محورهای اصلی به تفکیک سه شرکت تولیدی آورده شده است، لازم به ذکر است اهمیت و برجسته بودن گرایش های منجر به تولید محورها در دسته بندی آنان در نظر گرفته شده است ولیکن به صورت کلی اغلب محورها در تولیدات هر سه شرکت یکسان بود.

۵- یافته ها

۵-۱- انیمیشن های شرکت والت دیزنی^{۱۱}

۵-۱-۱- انیمیشن منجمد

«منجمد» متعلق به دورانی است که در آن انیمیشن ها تنها یک هدف داشتند و آن آموختن مفهوم عشق و مهربانی به کودکان و در مواردی حتی به بزرگسالان. دورانی که معنی دوست داشتن را فارغ از ظاهر ترسناک معنی می داد مانند «دیو و دلبر»، یا حتی واژه انتقام در گرو برقراری صلح تعبیر می شد مانند «شیرشاه». «منجمد» نیز متعلق به این دسته است. انیمیشنی که مفهوم «دوست داشتن» را خیلی صمیمی و دلنشین می آموزد.

در عین حال در این انیمیشن، یک رابطه تازه نشان داده است و آن هم رابطه عاشقانه دو خواهر، السا میلی به ازدواج ندارد و بوسه معروف داستان های دیزنی این بار نه از طرف معشوق پسر بلکه با بوسه خواهر جان تازه ای به آنا می بخشد. این نکته همان گونه که نگاه بسیاری از منتقدان را به خود جلب نموده است، با توجه به شعار همجنس گرایانه دیزنی به نظر می رسد کاملاً تعمدی و براساس و مبنای فکری خاص آنان بوده است و بسیار آرام در حال اشاعه فرهنگ همجنس گرایی در میان کودکان است.

محور اول رقص موسیقی شراب: یکی از مهم ترین بخش های انیمیشن به رقص و پایکوبی اختصاص یافته است. این رقص که گاهی در خانواده سلطنتی گاهی به صورت دو نفره و گاهی در حین کار و فعالیت و روزمره انجام می شود، نشان دهنده بخش بزرگی از آداب و رسوم مردم در آن مناطق است. نکته قابل توجه استفاده از شراب در حین برگزاری مراسمات رقص و پایکوبی است که به صورت کاملاً مشخص و طی آداب و رسوم خاص نوشیدن شراب در انیمیشن به تصویر کشیده است.

^{۱۱} Walt Disney

محور دوم عشق و رابطه عاشقانه دختر و پسر: درانیمیشن های والت دیزنی بخش اعظمی از داستان به علاقه دختر و پسری که اغلب یکی در سطح بالا و یکی در سطح پایین قرار دارند پرداخته است، در این انیمیشن نیز روال بدین گونه است، برانگیختنی آنها در برخورد با پسر و در آغاز سن بلوغ، اصرار وی به برقراری ارتباط زود هنگام با پسر و حتی درخواست ازدواج از وی، اشاره به بیدار شدن غریزه جنسی افراد دارد، در عین حال در این انیمیشن آغاز یک رابطه در کمترین زمان ممکن و ظواهر دلفریب فرد مقابل، نادرست انگاشته شده و از سوی دیگر رابطه دوستانه عادی دختر و پسر در یک مدت قابل توجه و سپس علاقه مندی دو طرف به یکدیگر عاقلانه فرض شده است. این که برای رسیدن به عشق واقعی که همان جنس مخالف است باید تلاش نمود از خودگذشتگی کرد و در نهایت با یک بوسه عشق و رابطه عمیق را آغاز نمود در همه بخش های انیمیشن ساری و جاری است.

محور سوم بازی های کودکان: بازی کردن به عنوان یک رکن اصلی در دوران کودکی و حتی در بزرگسالی در این انیمیشن به صورت ویژه به آن پرداخته شده است و نشان از این دارد که کودک سالم باید بازی کند و این بازی هر چه در جمع و اجتماع کودکان صورت گیرد بهتر است.

محور چهارم خانواده: عشق به خانواده، حمایت اعضای خانواده از یکدیگر، عشق خواهر بعد از فوت پدر و مادر، نشان از اهمیت نقش محوری خانواده در این انیمیشن دارد. افراد یک خانواده پشت به پشت هم برای نجات جان یکدیگر از جان خود نیز خواهند گذشت.

محور پنجم آداب و رسوم: آداب رسوم خاص زندگی سلطنتی در این انیمیشن به خوبی ترسیم شده است، عزاداری سلطنتی، جشن و مراسم تاجگذاری، تولد فرزندان هر کدام به شکل خاص خود به نمایش درآمده اند، در طول اجرای انیمیشن تغییر لباس ها، لباس مردم عادی، لباس های بدن نمای جشن سلطنتی، یادآوری تابستان با بیکینی و دریا و مشروب به نوعی تلفیق گذشته و عصر حاضر را نشان می دهد گویا پوشش های متفاوت امروزی از قدیم الایام از آداب و رسوم مردم اروپا و آمریکا بوده است. در همین مورد در **محور هفتم مد و فشن** نیز به انجام عمل های زیبایی اشاره شده است که بیننده احساس سنتی و یا تاریخی بودن داستان در یک برهه و قرن دیگری را حس نمی کند.

محور ششم جنسیت و نقش ها: نقش محوری زن در این انیمیشن به خوبی مشهود است زن در نقش یک ملکه قانون گذار و بالاترین شخص در دهکده معرفی شده است. اغلب مردان برای اموری مانند کشاورزی و کارهای سنگین ساخته شده اند و رفتارهای غیر ارادی و خارج از ادب را به راحتی انجام می دهند، گویا مردان برده هایی رام نشده توصیف شده اند که تنها در کنار یک زن می توانند به شخصیت اصلی خود دست یابند، زنان دارای اندامی لاغر و در عین حال امروزی و مردان بدنی ورزیده از مهم ترین خصوصیات ظاهری آنان در این انیمیشن است.

منجمد را می توان یک داستان فمینیستی هم دانست؛ چراکه برخلاف سایر انیمیشن های والت دیزنی، دو دختر در انتها توسط یک شاهزاده نجات داده نمی شوند، بلکه خود گلیم خود را از آب بیرون می کشند. البته با این اوصاف برخی از صحنه ها هم وجود دارد که تا حدی ادعای فمینیستی بودن را متعادل تر از آن چه در واقع است می کند؛ مانند صحنه خروج السا از قصر یخی آن قدر صحنه های رمانتیک در خود دارد که فمینیستی نباشد و منجمد را به گونه ای می توان جبران کننده تمام محصولات دیزنی دانست که طی سالیان، به نمایش دختران «شرمگین» و ناتوان مثل سیندرلا و سفیدبرفی پرداخته و تنها رؤیای آن ها را وصال شاهزاده قصه ها تشکیل می دهد؛ حال آن که اکثریت قهرمان های پسر دیزنی در پی تمایلاتی خودخواهانه تر و متنوع تر هستند و وقت فکر کردن به دختر بچه های لوس و ناتوان را ندارند.

۵-۲- شرکت انیمیشن سازی پیکسار^{۱۲}۱-۲-۵- دانشگاه هیولاها^{۱۳}

داستان دانشگاه هیولاها قابل پیش بینی است، با این حال شاهد یک پیش جالب در انتهای فیلم هستیم که اجازه می دهد فیلم حداقل ۱۵ دقیقه بیشتر طول بکشد و فرصتی به بیننده می دهد تا کمی بیشتر در پیام آن دقیق شود. برای بزرگترها حاضر جوابی مایک و سولیوان بیشتر از خود داستان فیلم جذاب است. این دو جفت ناجوری را در فضای کلاسیک تشکیل می دهند. و بالاخره گرچه دانشگاه هیولاها به شدت برای بینندگان کم سن و سال تر جذاب است، اما به هیچ وجه رویکرد یا مضمونی کودکانه ندارد.

محور اول اخلاقیات و ارزش ها: همچون شرکت هیولاها، دانشگاه هیولاها نیز جذابیت خود را از دوستی غیرمعمول بین سالیوان گنده بک و پشمالو و مایک کوچولوی سبز یک چشم وام می گیرد. داستان آشنایی مایک و سالیوان است که بعد از شرکت در یک مسابقه شکل می گیرد. گرچه فیلم به هیچ وجه برای والدین خسته کننده نیست، اما مضمونی کودکانه دارد و درس هایی درباره ارزش دوستی، همکاری، و ایمان به خود و دیگران به آن ها می دهد. در عین حال مانند همه تولیدات شرکت های انیمیشنی هالیوودی نوعی آزادی برای ابراز وجودها و بهر بگوئیم خصوصیات غیر اخلاقی نیز در داستان به چشم می خورد.

محور دوم نقش ها و جنسیت ها: و اما بازهم زنان در رتبه های بالای مسئولیت و رییس دانشگاه و یا پای نراننده اتوبوس دانشگاه ما را به تساوی حقوق زن و مرد جلب می کند، زنان از عهده هر کاری مانند مردان برمی آیند، ورزش و قهرمانی، علم آموزی، موسیقی و هنر و خیاطی و آشپزی همه نقش ها زنان به شکل برجسته ای نشان داده شده اند.

محور سوم روابط جنسی: داستان دوستی دو پسر را نمایش می دهد که در عین حال برای خالی نبودن جای مسایل جنسی از صحنه های فراوانی در انیمیشن استفاده شده است.

محور چهارم برنامه ریزی داشتن در امور: یکی از نکات قابل توجه در داستان نظم بسیار مناسب در امور است. داستان در یک محیط آموزشی است که بسیار شلوغ است، لیکن برنامه ریزی آموزشی دانشگاه به گونه ای که دانشجو از همان ابتدا می تواند مسیر خود را در طول تحصیل از فراگیری هنر و تخصص های تازه تا به موقع حاضر شدن و نظم در پوشش و خوراک و اتاق، تعیین کند. آموزش منظم بودن، رعایت کردن بهداشت شخصی و مراقبت از وسایل شخصی از بخش های مهمی در طول نمایش داستان است.

محور پنجم محیط زیست: در دنیای کنونی تماشای مسابقات ورزشی یکی از تفریحات همه اقشار شده است بزرگ و کوچک پیر و جوان دختر و پسر، لیکن قانون استفاده از جایگاه تماشاچی در اغلب مکان ها در دنیا رعایت نمی شود نکته ای که در این انیمیشن به آن اشاره ظریفی شده و پس از پایان مسابقه نمایش جایگاه پراز آشغال تماشاچیان در سکوت نشان از توجه به این امر ضروری دارد. محیط سالم زندگی سالم؛ در **محور هفتم نیز ورزش و سلامتی**، انجام ورزش روزانه برای حفظ سلامت و قدرت بدنی از بخش های مهم داستان است.

محور ششم تلاش برای کسب موفقیت و خود باوری: مهم ترین نکته داستان و محور اصلی این قصه تلاش های مایک که زهره ترکون واقعی است و رسیدن به موفقیت و قرار گرفتن در بالاترین مرتبه شرکت زهره ترکونی است. مایک در تمام طول داستان در حال تلاش برای رسیدن به آرزوی دیرینه خود است. اتکا و اعتماد به نفس، هدف داری، برداشتن گام های کوچک، و تلاش برای رسیدن به هدف کل داستان را در بر گرفته است.

^{۱۲} Pixar Animation Studios^{۱۳} Monsters University

محور هشتم رقص موسیقی و هنر: رقص و موسیقی جدای از این که برای کودکان شادی آفرین و لازم است، به عنوان یک بخش جدایی ناپذیر در دانشگاه به کار می رود، کلاس های رقص و آموزش موسیقی، اجرای آزاد موسیقی و رقص در محیط دانشگاه، رقص های دونفره و رفتن به کلاب های شبانه موسیقی به عنوان بخشی از زندگی یک جوان در این داستان گنجانده شده است.

محور نهم تفکر و دانش دانش اندوزی برای مقابله با دشمن: انسان از لحظه تولد همیشه دشمنانی برای خود داشته است این دشمنان چه فرضی چه واقعی در طول زندگی مانعی برای پیشرفت وی بوده اند. در این داستان تلاش های فکری و برنامه ریزی شده برای مقابله با دشمن بسیار کارسازتر معرفی شده است تا قوای بدنی و یا تجهیزات بیشتر، گویا در جنگ های خونین کشورها هم دوره ابزار و سلاح جنگی جای خود را به سلاح فکر و اندیشه داده است.

محور دهم کارگروهی: دانشگاهی که در این انیمیشن به نمایش گذاشته شده است، پر است از تجمعات دانشجویی پر شور، فعالیت های مختلف در دانشگاه تنها در قالب گروه ها انجام می شود، گروه ها در هدف با هم هم عقیده هستند و در گروه هر کسی به فراخور توان خود فعالیت می کند نمونه بارز آن شرکت کردن در مسابقات زهره ترکونی بود که مایک به عنوان مغز متفکر گروه، دوستان خود را به صورتی به کار گمارده بود که هرکس بر اساس توانایی خود در مسابقه حضور داشت و نتیجه آن هم موفقیت بود.

۵-۳- شرکت انیمیشن سازی دریم ورکس^{۱۴}

۱-۳-۵- غارنشینان^{۱۵}

محور اول خانواده: انیمیشن غار نشینان با ژانر خانوادگی، در واقع نشان دهنده یک نوع خانواده باز در گذشته است که البته با توجه به زندگی غار نشینی این گونه تعبیر می شود که خانواده ای به این گستردگی تنها مربوط به زمان غار نشینی است و اکنون جایی برای چنین خانواده ای وجود ندارد. در عین حال این خانواده به شکلی گرم و صمیمی سه فرزند وزن و شوهری که با مادر پدر خانواده در یک مکان با هم زندگی می کنند طراوت خاصی در صحنه های ابتدایی داستان ایجاد نموده است.

محور دوم تکامل جهان و انسان: ماجرای این داستان در عصر ماقبل تاریخ در حال رخ دادن است، ظاهر همه افراد خانواده به ویژه پدر خانواده شباهت زیادی با میمون دارد. حرکات دختر خانواده به به راحتی بر درخت ها حرکت می کنند و صخره های طی می کند نوعی حرکت میمون وار است. این بخش داستان به شدت یاد آور نظریه غار افلاطونی است.

محور سوم نقش ها و جنسیت: در این داستان نقش افراد بسیار روشن واضح مشخص شده است. پدر به عنوان مسول وریس خانواده که همه افراد خانواده تحت امر او هستند. پدری که به دخترش تعصب دارد و در بخش های ابتدایی داستان نقش پر رنگی دارد تا زمانی که پسر دنیا دیده با دختر خانواده آشنا می شود و همه چیز تغییر می کند با تغییرات پدر تعصب کمتری نسبت به دخترش دارد و حتی در تصمیم گیری های مهم هم دخالت نمی کند.

نقش دختر باز هم پررنگ است گویا قرار است در همه انیمیشن های هالیوودی دختران پر شور را داشته باشیم که به دنبال کنجکاوی های خود و در پس آشنایی با جنس مخالف دست به کارهای عجیب می زنند. اما نکته قابل در میان نقش پسر است که از جنس آتش است گویا شیطانی که در پی فریبکاری است و لیکن همین شیطان کارهای تازه ای به انسان های غار نشین یاد می دهد که آن ها تا آن زمان تجربه نکرده بودند. و در نهایت همه سرنوشت خود را آن می سپارند.

^{۱۴} DreamWorks

^{۱۵} The Croods

در عین حال شکمبارگی مردان نسبت به زنان، فعالیت بیشتر دختر خانواده نسبت به پسر خود به خود آماده سازی ذهن مخاطب برای تغییر بجا و درست دختر و پسر پس از تغییر روال زندگی دارد.

محور چهارم مد و فشن: داستان در زمانی اتفاق می افتد که انسان های با برگ و پوست حیوانات خود را می پوشانند و بخشی از بدن آنان نیز بدون پوشش است. در این انیمیشن پوشش دختر به سبک امروزی و لباس هایی مانند لباس های جشن های هالووین است. اندام دختر مانند باربی و دختر به شدت علاقه مند به استفاده از وسایل تزئینی ظاهری مانند مانیکور شدن ناخن است. که قطعاً این نوع خواسته ها با یک دختر غارنشین سنخیت ندارد ولیکن جهت برقراری ارتباط کودکان با دختر داستان کاملاً به شکلی امروزی دختر طراحی شده است.

محور پنجم غرایز جنسی: داستان در محدوده خانواده غارنشینی اتفاق افتاده که عملاً هیچ انسان دیگری تا زمانی که دختر به سن بلوغ رسیده است در اطراف دیده نشده ولیکن شیطنت های دختر بالاخره او را با مواجهه با پسری می کند که در واقع آشنایی آن دو با هم صرفاً بنا به علایق و غرایز جنسی است و این موضوع در صحنه های مختلف نشان داده شده است. خوابیدن دختر و پسر قبل از هر نوع ارتباط و آشنایی پسر با خانواده و حتی به صورت پنهان و برقراری ارتباط فیزیکی یکی از بخش هایی هیجان انگیز داستان است. و به گونه ای مخاطب را ترغیب می کند که قرار است رابطه این دو به کجا کشیده شود.

محور ششم حمایت از حیوانات: بخشی از داستان به حمایت از حیوانات به گونه ای پرداخته است به صورت مکلف گونه و وظیفه ای برای انسان ها که در هر حال باید از حیوانات حمایت شود.

محور هفتم تغییرات جامعه: یک موضوع اصلی که در داستان مشاهده می شود گذر از مراحل مختلف تکامل و تغییر اجتماع انسانی است. داستان خیلی زود از غار نشینی به تمدن می رسد، دگرگونی که در انسان غیر متمدن ایجاد می شود بسیار سریع است. در این میان اختلاف دو نسل، کنار نهادن تعصبات، تکنولوژی های جدید، خلاقیت و ایده پردازی و تغییرات رفتاری در داستان به تصویر کشیده است. تفاوت های زندگی غارنشینی و زندگی روشن و البته آینده ی مبهم، سرعت و تکنولوژی، دنیای ارتباطات و... در این داستان به خوبی نمایش داده شده است.

محور هشتم شراب و خوشگذرانی: این داستان هم به گونه ای ظریف اشاره به شراب و رقص و مهمانی در طول زندگی دارد و گویا جزء لاینفک زندگی بشری است.

۶. نتایج

۱-۶- پاسخ سوال اول

دیدگاه های فکری-اجتماعی (ایدئولوژیک) غرب در ارائه مولفه های اجتماعی شدن (ارزش ها، هنجارها و نقش ها) در انیمیشن های تولید هالیوود، چگونه ارائه می شود؟

از خصوصیات بارز در انیمیشن های بررسی شده چه قبل و چه بعد از آن به ویژه در انیمیشن های دیزنی دگر باشی بسیار مشهود است. باید اذعان داشت که رد پای لیبرالیسم در انیمیشن ها کاملاً واضح است. گرچه در مواردی بین برخی ارزش ها در اسلام و لیبرالیسم شباهت هایی دیده می شود، اما ماهیت خداگرایانه اسلام و انسان گرایانه لیبرالیسم، افتراق های عمیقی را در حوزه ارزش ها و تربیت اخلاقی بین این دو مکتب به وجود آورده است (حیدری و دیگران، ۱۳۹۱: ۸۵)

رقص، موسیقی و شراب به عنوان ارزش و هنجار پذیرفته شده در جامعه غربی تقریباً در همه انیمیشن های مطالعه شده وجود داشت. کودکان از سنین پایین با انیمیشن هایی بزرگ می شوند که در آن ها مملو از هنجارها و ارزش هایی است که با جامعه خود آن ها مطابقت ندارد، نتیجه آن رفتارهایی بدون در نظر گرفتن معیارهای جامعه است که با توجه به گستردگی آن در سطح جامعه کم کم به هنجارهای عمومی تبدیل می شود.

همان گونه که پوشیدن لباس های بدن نما برای دختران، داشتن دوست پسر برای دختران و بالعکس که در همه انیمیشن های مطالعه شده وجود داشت و به صورت کاملاً پذیرفته شده بدون در نظر گرفتن ملاک و معیار خاص حتی بدون اطلاع

خانواده امری مقبول و پذیرفته شده تلقی شده بود. به هر حال، اگر افراد جامعه ارزش ها و هنجارهای اجتماعی را بپذیرند و آن ها را درونی کنند، در این صورت نظام اجتماعی دارای استحکام خاصی می شود (سیف الهی، ۱۳۸۶: ۱۲۷-۱۲۵). یکی از عواملی که می تواند این هنجارها را به افراد منتقل کند همین انیمیشن ها هستند.

یکی از ارزش ها و هنجارهایی که در اغلب انیمیشن ها فارغ از شرکت تولید کننده مورد توجه ویژه قرار داشت قانون و قانون مندی بود. خود باوری یکی دیگر از محورهای ارزشی و هنجاری در انیمیشن ها بود که نقش مستقیم در ایفای نقش های فردی در جامعه داشت، همه قهرمانان داستان ها افرادی بودند که تلاش زیادی برای رسیدن به هدف و کسب موفقیت خود می کردند.

مورد دیگری که تقریباً در همه انیمیشن ها توجه زیادی به آن شده بود بحث مراقبت از حیوانات و دوستی و نزدیکی با حیوانات بود. در اسلام نیز حقوق حیوانات و جلوگیری از آزار و اذیت آنان تأکید شده است.

شکل ۱: مولفه های بارز اجتماعی شدن در انیمیشن های هالیوودی

۲-۶- پاسخ سوال دوم

روابط قدرت و اهداف پنهان براساس دیدگاه های فکری- اجتماعی (ایدئولوژیک) غرب، در تولید انیمیشن های هالیوودی در قالب چه محتوایی ارائه می شوند و گفتمان غالب این انیمیشن ها کدام است؟
نقش های قدرت و رد پای قدرت در هر کدام از انیمیشن ها به خوبی و با پشتوانه فکری قوی طراحی شده اند. در داستان منجمد تولید والت دیزنی شروع یک حرکت آرام به سمت قدرت دهی به زنان مشاهده می شود، چرا که بر خلاف سایر انیمیشن های والت دیزنی، دو دختر در انتها توسط شاهزاده نجات داده نمی شوند، بلکه خود گلیم خود را از آب بیرون می کشند.

و بالآخره، تغییر نام انیمیشن از اسم اولیه داستان یعنی «ملکه برفی» به «یخزده» می تواند حاکی از این موضوع باشد که نام ملکه برفی، دخترها و پسرها را به یک میزان جلب می کند؛ چراکه سایر شخصیت های دیزنی که عنوان ملکه یا پرنسس را داشته اند، به نوعی سرنوشت خود را با یک شاهزاده سوار بر اسب سپید همراه کرده اند، و حالا گویی این نام جدید می خواهد بگوید که خبری از این پایان های خوش قدیمی نیست.

و اما به عنوان یک گفتمان غالب در انیمیشن ها به صورت کلی که در مورد تولیدات والت دیزنی هم صدق می کند، بی توجهی به مسایل دینی است. به گونه ای که حتی در مصاحبه ها و اغلب گزارشات روسای این شرکت تأکید به جلوگیری از هر گونه تصویر ویا دیالوگی که حاوی مسائل مذهبی شده است و حتی نام از کلمه خدا منع شده است. به طور خلاصه گفتمان های غالب در انیمیشن های شرکت والت دیزنی عبارت بودند از:

شکل ۲: گفتمان های غالب انیمیشن های والت دیزنی

در بررسی انیمیشن های شرکت پیکسار که در واقع زیر مجموعه شرکت دیزنی است در ابتدا نکاتی که در انیمیشن دانشگاه هیولاها مشاهده شد مطرح می شود؛ اساس این انیمیشن بر ترساندن استوار شده است. ملاک و معیار برای برتر بودن در دانشگاه هیولاها ترساننده بودن است. سعی شده که به مقوله ترس هم به شکل مادی گرایانه نگاه شود. ترس از خدا در اسلام بالاترین جایگاه ترس را دارد. ترسی که سبب می شود انسان دامن خود را به گناهان آلوده نکند و از دستورات خداوند پیروی کند. ولی تفاوتی که بین ترس از خدا با ترس های دیگر وجود دارد این است که ترس از خدا شیرین و گواراست و موجب آسودگی و آرامش در انسان می شود ولی ترس های دیگر موجب وحشت و آشفتگی انسان می شود. المان ها و نمادهای فراماسونری و شیطان پرستی زیادی در این انیمیشن به چشم می خورد. تک چشم که با عنوان چشم نظاره گر هم شناخته می شود یکی از نمادهای معروف فراماسونری است. تک چشم نظاره گر هم چنین در آرم مربوط به دانشگاه هیولاها وجود دارد. برخی از شخصیت های انیمیشن هم تنها یک چشم دارند. شاخی که در بالای سر بیشتر شخصیت ها دیده می شود نماد شاخ دویل است. شاخ دویل یکی از نمادهای معروف فراماسونری و شیطان پرستی است. در عین حال المان هایی از یهود در داستان نشان از توجهی زیرکانه به قوم اقلیت یهود در عین اندیشه برتر آنان دارد که در پوشش مایک در داستان خود را القاء می کند

شکل ۳: گفتمان های غالب در انیمیشن های تولیدی پیکسار

انیمیشن بعدی از تولیدات شرکت دریم ورکس بودند که مورد بررسی قرار گرفتند، در انیمیشن غارنشینان، چند نکته به نظر می رسد موشکافانه وارد شده است یکی وجود پسری که از جنس آتش که می توان او را شیطان فرض گرفت، رسیدن به

سرزمین موعود (سرزمین اسرائیل)، و اومانیسیم مطابق این اندیشه الحادی انسان محور جهان است و خداوندی خارج از اراده انسان نیست. زندگی دورن غار اشاره به نظریه معروف افلاطون نیز دارد. به طور خلاصه گفتمان غالب در آثار دریم ورکس عبارت بودند از:

شکل ۴: گفتمان های غالب در انیمیشن های تولید دریم ورکس

۳-۶- پاسخ سوال سوم

رویکرد غالب تولیدات انیمیشن هالیوود در اجتماعی شدن کودکان کدام است؟
برخی از جنبه های اجتماعی شدن که به شکلی کاملاً حساب شده در انیمیشن ها مورد توجه قرار گرفته بود و بیشتر نیز به دنبال تغییر نگرش بودند تا آموزش رفتار عبارتند بودند از:

شکل ۵: مهم ترین جنبه های اجتماعی شدن انیمیشن های هالیوودی

۱- درک نقش جنسیتی

در انیمیشن ها دختران به عنوان جنس ظریف که بسیار محبوب همگان (جنس مخالف از هر موجودی) هستند به نمایش گذاشته شدند. اغلب به دنبال آرایش و خودنمایی ظاهری هستند در عین حال می بینیم که در کنار همان دختران، زنان و دخترانی هستند که بالاترین رتبه شغلی را بدست آورده اند، اغلب قهرمانان انیمیشن ها (البته اگر بگوییم قهرمان)، اغلب در جنس دختر ظاهر شده اند. در عین حال کمتر توجهی به جنس زن در خانواده و تربیت فرزند شده است. قهرمانان داستان اغلب مادر خود را یا از دست داده اند و یا طی حوادثی گم کرده اند و دختران انیمیشن ها نیز هیچ تجربه ای از مادر بودن و یا نقش های خانوادگی زن در خود ندارند.

در انیمیشن ها به نظر می رسد به گونه ای هدف گذاری شده اند که حقوق از دست رفته زن را به او برگردانند، ولیکن با آزادی های بی قید و شرط و غیر انسانی، او را از رسیدن به تکامل و انسانیت باز داشته اند. در انیمیشن های بررسی شده بخش عظیمی را به تقویت اهداف و خواسته های فمینیستی اختصاص داده اند که در همه انیمیشن ها قابل مشاهده بود. نکته دیگر در مورد جنسیت نمایش رفتارهای ناپسند از سوی پسران و یا مردان در انیمیشن ها بود.

۲- انتخاب شغل

یکی از رویکردهای مهم در انیمیشن ها آماده سازی کودک و نوجوان برای ورود به دنیای بزرگترها و کسب مهارت های تازه بود، در دانشگاه هیولاها سعی و تلاش مایک برای کسب شغل مورد علاقه اش در آینده (علیرغم ناتوانی جسمی). همه اعضای خانواده می توانند بنا به خواسته خود شغلی انتخاب کنند و در این انتخاب قطعاً دیدگاه فمینیستی کاملاً قابل ملاحظه می شود.

۳- نقش های خانوادگی

فردگرایی و توجه به فرد در تمامی انیمیشن ها نشان از اتکای فردی به خود و نادیده گرفتن دیگران است. فردگرایی هسته متافیزیکی و هستی شناختی لیبرالیسم است.

۴- معلومات عمومی

همه انیمیشن های بررسی شده حاوی نکات ارزنده ای نیز جهت کاوش و جستجو تلاش برای یافتن پاسخ به سوالات، انسان شناسی و هستی شناسی، ارزش ها و زیبایی های جهان هستی است که از دید سازندگان انیمیشن ها دور نمانده است. باعث فعال تر شدن و بروز نبوغ بچه ها می شود. شخصیت های کارتونی دانش آموز در اغلب انیمیشن ها وجود داشتند حتی آنجایی که شخصیت ها حیوانات هستند نقش آموزش و فعالیت های یادگیری فراموش نشده است. البته بماند که نقش های هر چند که این بلوغ و فعالیت ها کمتر در حیطه علمی است و بیشتر در قوای بدنی شخصیت ها خلاصه شده، همه بیشتر به توان جسمی برای موفقیت اشاره دارند و البته راه رسیدن به نبوغ ذهنی را گذار از مرحله جسم به ذهن می دانند.

۷- پیشنهادات

بدون توجه به اندیشه و تفکر فلسفی یک ملت، نمی توان به درستی نسبت خود را با آن فرهنگ و تمدن دریافت. تمدن انسان محور و مادی غرب، از همان ابتدای شکل گیری به دنبال این بوده است که دیگر فرهنگ ها و تمدن ها را در سیطره خود قرار دهد. جذابترین و پایدارترین نحوه انتقال اطلاعات، ارتباط تصویری است.

مبنای تفکر غرب مدرن، اومانیسم یا انسان محوری است، در اسلام منبع فکری هدایت الهی و آن چیزی از طرف خداوند به رسولش امر شده، در حالی در جامعه غربی عقل و احساس انسان است که منبع فکری بشر شناخته می شود. هدف تعلیم و تربیت در اسلام رشد شخصیت افراد به عنوان افرادی وفادار و با ایمان به خداوند یکتاست در حالی که در معرفت شناسی و جهان بینی غرب پرورش انسان به عنوان یک موجود کاملاً آزاد و مستقل که در پی دستیابی به موفقیت های دنیوی و لذت بردن از زندگی به هر شکل و صورت است.

در پایان باید گفت که، میراث فرهنگی هر کشور از اساسی ترین ارکان تحکیم هویت، ایجاد خلاقیت و خودباوری ملی است و پژوهش در زمینه های مختلف آن موجب روشن شدن ابهامات تاریخی، شناخت ارزش های حاصل از میراث طولانی جامعه و تسریع در شناخت ارزش های نهفته در میراث فرهنگی هر کشور می شود.

منابع:

- آقا گل زاده، فردوس. (۱۳۸۵). تحلیل گفتمان انتقادی، تهران: انتشارات علمی- فرهنگی.
- آقا گل زاده، فردوس. (۱۳۸۱). مقایسه و نقد رویکردهای تحلیل کلام و تحلیل انتقادی در تولید و درک متن، رساله دکتری، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- آذری، میرحسن. (۱۳۹۵). جنگ نرم رسانه ای از طریق سرگرمی: مطالعه موردی شبکه من و تو، تهران: مرکز پژوهش و سنجش افکار صدا و سیما.
- امیر شجاعی، آناهیتا. (۱۳۹۱). تعامل فرهنگی در ترجمه بر پایه تحلیل گفتمان انتقادی (مطالعه موردی: پیرمرد و دریا اثر ارنست همینگوی، دانشگاه بیرجند، دانشکده ادبیات.
- آکانر، برت. (۱۳۹۱). آیا رسانه ها بر رشد جسمی و روانی - اجتماعی کودکان اثرگذارند؟، ترجمه: علی رضا اسفندیاری مقدم، منصوره حسینی شعار، فصلنامه تخصصی کودک، نوجوان و رسانه، پاییز، ۵(۲): ۱۱۴-۱۳۰.
- بشیر، حسن و حاتمی، حمید رضا. (۱۳۸۸). مطالعه مقایسه ای رویکردهای انتخاباتی: تحلیل سرمقاله های جمهوری اسلامی و کیهان درباره دومین مرحله انتخابات مجلس هشتم. فصلنامه پژوهش های ارتباطی، شماره ۵۷: ۱۱۴-۹۳.
- بشیر، حسن. (۱۳۹۱). رسانه های بیگانه؛ قرائتی با تحلیل گفتمان، جلد دوم، تهران: انتشارات سیمای شرق.
- بشیر، حسن. (۱۳۹۴). زبان شناسی و تحلیل گفتمان اخبار: رویکردی عملیاتی، فصلنامه اطلاع رسانی و ارتباطات، سال دوم، پاییز و زمستان، شماره (۸ و ۷): ۱۳۰-۱۰۷.
- بهمنی، مهرزاد. (۱۳۹۴). تحلیل روایت فیلم داستانی نقطه کور، تهران، مرکز پژوهش و سنجش افکار صدا و سیما.
- بهمنی، مهرزاد. (۱۳۸۶). هماهنگی تلویزیون، خانواده و مدرسه در جامعه پذیری دانش آموزان، پژوهش های ارتباطی، زمستان، شماره ۵۲: ۱۶۲-۱۳۷.
- حسینی انجدانی، مریم. (۱۳۷۸). بررسی تماشای کارتون های خشونت آمیز بر میزان پرخاشگری نوجوانان، پژوهش های ارتباطی، تابستان، شماره ۱۰۱: ۵۴-۸۲.
- حیدری، محمد حسین، اعرابی، زینب، امامی، راضیه (۱۳۹۱). اسلام و پژوهش های تربیتی، شماره ۸-۱۰۶: ۸-۸۵.
- حسینی مقدم، طاهره. (۱۳۷۶). انتقال ارزش ها از طریق برنامه های سیمای مرکز پژوهش و سنجش افکار صدا و سیما.
- خالدی، اقبال. (۱۳۹۱). بازنمایی زندگی طبقه متوسط در سریال «مرگ تدریجی یک رویا»، تهران: دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.
- دادستان، پریخ. (۱۳۸۶). هجده مقاله در روانشناسی، تهران: انتشارات سمت.
- دانیالی، عارف. (۱۳۹۵). سکولاریسم؛ گفتمان هژمونیک برنامه پرگار، تهران: پژوهش های راهبردی رسانه.
- دعا گوین، داوود. (۱۳۸۷). بازی های زبانی در گفتمان های هسته ای ۱+۵ با ایران، فصلنامه رسانه، شماره ۷۶: ۵۸-۴۱.
- روزی طلب، محمد. (۱۳۹۱). تحلیل خشونت در انیمیشن و تأثیر آن بر مخاطب کودک و نوجوان (پروژه عملی: ساخت فیلم آوای کلاغ ها)، کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری.
- رضایی، مریم. (۱۳۹۱). تحلیل گفتمان فیلم «درباره الی» پیرامون نوع نگاه به زن در جامعه ایران از منظر گفتمان انتقادی، دانشگاه بیرجند، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- رابرتسون، ایان. (۱۳۹۱). درآمدی بر جامعه، ترجمه حسین بهروان، مشهد: آستان قدس رضوی.
- سلطانی، علی اصغر. (۱۳۸۳). قدرت گفتمان و زبان: سازو کارهای جریان قدرت در مطبوعات، رساله دکتری، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- سورین، ورنر، جیمز تانکارد. (۱۳۸۱). نظریه های ارتباطات، ترجمه: علیرضا دهقان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- سلیمی، اصغر. (۱۳۸۳). گفتمان در اندیشه فوکو، تهران: مؤسسه ی کیهان، کیهان فرهنگی، ش ۲۱۹.
- ساعتچی، محمود. (۱۳۷۷). نظریه پردازان و نظریه ها در روانشناسی، تهران: انتشارات سخن.

- سیف الهی، سیف الله. (۱۳۸۶). مبانی جامعه شناسی، تهران: جامعه پژوهان سینا.
- شرام، ویلبر و همکاران. (۱۳۷۷). تلویزیون در زندگی کودکان ما. ترجمه: محمود حقیقت کاشانی، تهران: انتشارات مرکز پژوهش وافکار سنجی صدا و سیما.
- شاه سنی، شهرزاد. (۱۳۸۶). تبیین سازو کارهای مولفه های جامعه پذیری کتاب های علوم انسانی دوره ابتدایی در چارچوب تحلیل انتقادی گفتمان، پایان نامه دکتری، دانشگاه شیراز.
- صمدی، صهبا، رضوی طوسی، مجتبی. (۱۳۹۱). تأثیر تماشای انیمیشن های مذهبی ایرانی بر رفتار دینی نوجوانان مطالعه موردی ۸ مدرسه راهنمایی و دبیرستان منطقه ۲ آموزش و پرورش تهران، کارشناسی ارشد، رشته تبلیغات تلویزیونی و بازاریابی، گروه ارتباطات، دانشگاه صدا و سیما.
- عبدالملکی، جعفر، ساروخانی، باقر. (۱۳۹۵). بررسی جامعه شناختی نقش رسانه های جمعی در جامعه پذیری زیست محیطی نوجوانان شهر تهران (مطالعه موردی سیمای جمهوری اسلامی ایران)، فصلنامه پژوهش های ارتباطی، بهار، ۸۵.
- فرقانی، محمد مهدی، اکبر زاده جهرمی، سید جمال الدین. (۱۳۹۰). ارائه مدلی برای تحلیل گفتمان انتقادی فیلم، مطالعات فرهنگ ارتباطات، دوره ۱۲ (۱۶): ۱۵۷-۱۲۹.
- فرکلاف، نورمن. (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان، مترجمان: فاطمه شایسته، پیران و دیگران، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها.
- فراهانی منش، سعیده. (۱۳۹۰). نموده های زبانی تفکر اسلام هراسی غرب در آموزش های غیر رسمی (رسانه ای) غیر فارسی زبانان با رویکرد تحلیل انتقادی گفتمان، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده ادبیات و زبان های خارجی.
- قجری، حسینعلی. (۱۳۹۲). کاربرد تحلیل گفتمان در تحقیقات رسانه ای، تهران: جامعه شناسان.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۴). جامعه شناسی، ترجمه: حسن چاوشیان، تهران: نشر نی
- محسنی، رضا علی. (۱۳۹۱). تحلیل جامعه شناختی قانون گریزی و راهکارهایی برای قانون گرایی و نظم عمومی، پژوهش نامه نظم و امنیت اجتماعی، بهار، شماره ۱۷: ۱۰۸-۸۳.
- مزیدی، محمد شیخ الاسلامی، راضیه. (۱۳۸۸). مبانی وجود شناختی و انسان شناختی روش های تربیتی انسان از دیدگاه قرآن و سیره پیامبر اعظم، اسلام و پژوهش های تربیتی، بهار و تابستان، شماره ۵۲: ۱-۱۵.
- مهدی زاده، سید محمد. (۱۳۸۹). نظریه های رسانه: اندیشه های رایج و دیدگاه های انتقادی، تهران: همشهری.
- مهدی زاده، سید محمد. (۱۳۸۷). رسانه ها و بازنمایی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- نیک بخش، هلن. (۱۳۸۴). میزان و تأثیر تلویزیون بر رفتار خشونت آمیز در میان دانش آموزان مناطق ۲ و ۱۵ شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.
- وندایک، تئون ای. (۱۳۸۲). مطالعاتی در تحلیل گفتمان. ترجمه: ژا میرخرایی و دیگران، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها، چاپ اول.
- هاشمی، مهرداد. (۱۳۹۳). تحلیل گفتمان ترانه های تیتراژ سریال های سیمای جمهوری اسلامی ایران در ماه مبارک رمضان سال ۱۳۹۱، دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.
- یورگنسن، ماریان و فیلیپس، لوییز. (۱۳۹۳). نظریه و روش تحلیل گفتمان، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشرنی، چاپ دوم.
- یار محمدی، لطف الله. (۱۳۸۰). تناسب کارکرد روش های کمی و کیفی در تحلیل گفتمان ها، نامه فرهنگ، بهار، دوره سوم: ۳۹: ۵۴.
- یارمحمدی، لطف الله و سیف، لیدا. (۱۳۸۳). بازنمایی کارگزاران اجتماعی در منازعات فلسطین و اسرائیل از طریق ساختارهای گفتمان مدار جامعه شناختی - معنایی، مجموعه مقالات ششمین کنفرانس زبان شناسی، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.

- Blommaert,Jan(۲۰۰۵).Discourse: A Critical Introduction ,Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Fairclough, Norman. (۱۹۹۵b). Media Discourse, London: Edward Arnold.
- Fairclough, Norman (۲۰۰۱). Language and power, England,Longman, (second edition).
- Gonzalez-Mena.J. (۲۰۰۹). Child, Family, and Community: Family-Centered Early Care and Education, Napa Valley College, Pearson Inc .
- Gonzalez-Mena.J , Pearson Allyn Bacon Prentice Hall,(۲۰۱۰). The Media as an Influence on Socialization, Pearson Education Inc.
- Pappas,C. (۲۰۱۳). The Role of Social Media in eLearning . <https://elearningindustry.com>
- Lopez, Ruth Maria, (۲۰۱۵). A critical discourse analysis of the DREAM Act and undocumented youth in evening television news, Ph.D, University of Colorado at Boulder.
- Oviedo, Marilda Janet(۲۰۱۳). Growing up Latinita: Latina girls, online 'zine production, and identity formation,Ph.D, The University of Iowa.
- Richards, Ashley R., (۲۰۱۲). Gender, hegemony, and country music,M.A, Gonzaga University.
- Van Leeuwen.T.A. (۱۹۹۳). Genre and field in CDA, Discourse and Society,Vol.۴.No.۲.pp.۱۹۳-۲۲۵.